

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

J. RICHARD DE LA TOUR

представено на 13 януари 2022 година¹

Дело C-569/20

IR

Наказателно производство

в присъствието на

Специализирана прокуратура

(Преюдициално запитване, отправено от Специализиран наказателен съд, България)

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Директива (ЕС) 2016/343 — Право на лицата да присъстват на съдебния процес — Членове 8 и 9 — Изисквания в случай на задочно постановена присъда — Право на нов съдебен процес — Укриване на обвиняемия — Национална правна уредба, изключваща възможността за възобновяване на наказателното производство, ако задочно осъденото лице се е укрило, след като е било уведомено за обвиненията, повдигнати срещу него в досъдебната фаза на производството“

I. Въведение

1. Може ли лице, осъдено в резултат на съдебен процес, на който не се е явило лично, тъй като се е укрило, да се възползва от правото на нов съдебен процес съгласно член 8, параграф 4, второ изречение и член 9 от Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невинност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство²?

2. Това по същество е предметът на преюдициалните въпроси, поставени от Специализиран наказателен съд, България.

3. Запитването е отправено в контекста на наказателно производство, в хода на което е взето решение делото срещу IR да бъде разгледано в негово отсъствие. След като е било уведомено за обвиненията, повдигнати срещу него в досъдебната фаза на производството, това лице се е укрило и поради това не е било информирано нито за окончателното обвинение, нито за датата и мястото на съдебното заседание, нито за последиците от неявяването му.

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² ОВ L 65, 2016 г., стр. 1.

4. Поради това запитващата юрисдикция поставя въпроса за обхвата на изискванията, които законодателят на Съюза налага в рамките на Директива 2016/343, за да се гарантира правото на защита на обвиняемия. По-специално, тя иска да се установи дали решението, постановено в резултат на съдебен процес, проведен в негово отсъствие, може съгласно член 8, параграфи 2 и 3 от тази директива да се изпълни или, напротив, ще трябва да се предвиди повторно разглеждане на делото съгласно член 8, параграф 4, второ изречение и член 9 от тази директива.

5. В настоящото заключение ще покажа, че макар уведомяването на обвиняемия за съдебния процес да е основно изискване, което Директива 2016/343 поставя за целите на спазването на правото на защита, законодателят на Съюза все пак позволява на държавите членки да проверяват доколко това изискване е изпълнено *in concreto*. Той приканва последните да обърнат особено внимание както на действията, които компетентните национални органи са предприели, за да предоставят тази информация, така и на действията на лицето за нейното получаване.

6. В този контекст ще изложа причините, поради които член 8, параграфи 2 и 3 от Директива 2016/343 — който допуска държавите членки да изпълнят съдебно решение, постановено в резултат на съдебен процес, на който обвиняемият не се е явил — се отнася и до случаите, при които националният съд констатира, след като е взел предвид всички конкретни обстоятелства, характеризиращи разглежданото положение, че въпреки старанието и усилията на компетентните национални органи да уведомят за съдебния процес обвиняемия и за последиците от неявяването му, последният съзнателно и умишлено е нарушил задълженията си, свързани с получаване на тази информация, с цел да се укрие от правосъдието. Бих искал да уточня, че ако националният съд констатира това, следва да се приеме, че член 8, параграф 4, второ изречение и член 9 от Директива 2016/343 допускат национална правна уредба, съгласно която искане за повторно разглеждане на делото не се уважава, ако обвиняемият се е укрил, след като е бил уведомен за обвиненията, повдигнати срещу него в досъдебната фаза на производството, но преди да бъде информиран за окончателното обвинение.

II. Правна уредба

A. Директива 2016/343

7. Член 1 от Директива 2016/343 предвижда, че с тази директива се установяват общи минимални правила относно, от една страна, някои аспекти на презумпцията за невинност и от друга страна, правото на лицата да присъстват на съдебния процес.

8. Съображения 37 и 38 гласят:

„(37) Следва да бъде възможно да се проведе съдебен процес, който да доведе до постановяването на решение относно вината или невинността [...] в отсъствието на заподозрения или обвиняемия, ако последният е бил информиран относно съдебния процес и е упълномощил адвокат, избран от самия него или назначен от държавата, който да го представлява на съдебния процес, и който се е явил на процеса от името на заподозрения или обвиняемия.

(38) При разглеждане на въпроса дали начинът на предоставяне на информацията е достатъчен, за да гарантира осведомяването на лицето за съдебния процес, следва, когато е уместно, да се обръща особено внимание на усилията, които публичните органи са положили, за да информират заинтересованото лице, и на усилията, които заинтересованото лице е положило, за да получи предназначенията за него информация“.

9. Член 8 от тази директива, озаглавен „Право на лицата да присъстват на съдебния процес“, предвижда в параграфи 1—4:

„1. Държавите членки гарантират, че заподозрените и обвиняемите имат правото да присъстват на съдебния процес срещу тях.

2. Държавите членки могат да предвидят възможност съдебният процес, в който може да бъде постановено решение относно вината или невинността на заподозрения или обвиняемия, да се проведе в негово отсъствие, при условие че:

а) заподозреният или обвиняемият е бил уведомен своевременно за съдебния процес и за последиците от неговото неявяване; или

б) заподозреният или обвиняемият, след като е бил уведомен за съдебния процес, се представлява от упълномощен да го защитава адвокат, избран от самия него или назначен от държавата.

3. Постановеното в съответствие с параграф 2 решение може да бъде изпълнено срещу заподозрения или обвиняемия.

4. Когато държавите членки допускат възможността за провеждане на съдебен процес в отсъствието на заподозрения или обвиняемия, но компетентните органи не са в състояние да изпълнят условията, предвидени в параграф 2 от настоящия член, тъй като местонахождението на заподозрения или обвиняемия не може да бъде установено въпреки положените разумни усилия, държавите членки могат да предвидят, че решението може все пак да бъде постановено и изпълнено. В такъв случай държавите членки гарантират, че при информирането на заподозрения или обвиняемия за решението, по-специално когато лицето бъде задържано, то бива информирано и за възможността да обжалва решението и за правото му на нов съдебен процес или на друго средство за правна защита, в съответствие с член 9“.

10. Член 9 от посочената директива, озаглавен „Право на нов съдебен процес“, гласи:

„Държавите членки гарантират, че когато заподозреният или обвиняемият не е присъствал на съдебния процес срещу него и условията, предвидени в член 8, параграф 2, не са били изпълнени, засегнатото лице има право на нов процес или на друго правно средство за защита, което позволява ново разглеждане на делото по същество, включително и разглеждане на нови доказателства, и може да доведе до отмяна на първоначалното решение. В тази връзка държавите членки гарантират, че заподозреният или обвиняемият има правото да присъства, да участва ефективно в съответствие с процедурите по националното право, и да упражнява правото си на защита“.

Б. Българското право

11. Член 55, алинея 1 от Наказателно-процесуалния кодекс (наричан по-нататък „НПК“) гласи:

„Обвиняемият има следните права:[...] да участва в наказателното производство [...]“.

12. Член 94, алинеи 1 и 3 от НПК гласи:

„(1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато:

[...]

8. делото се разглежда в отсъствието на обвиняемия;

[...]

(3) Когато участието на защитник е задължително, съответният орган назначава за защитник адвокат“.

13. Член 247б, алинея 1 от НПК е формулиран по следния начин:

„По разпореждане на съдията-докладчик препис от обвинителния акт се връчва на подсъдимия. С връчването на обвинителния акт на подсъдимия се съобщава за насрочването на разпоредителното заседание и за въпросите по чл. 248, ал. 1, за правото му да се яви със защитник и за възможността да му бъде назначен защитник в случаите по чл. 94, ал. 1, както и че делото може да бъде разгледано и решено в негово отсъствие при условията на чл. 269“.

14. Член 269 от НПК предвижда:

„(1) По дела с обвинение за тежко престъпление присъствието на подсъдимия в съдебно заседание е задължително.

[...]

(3) Когато това няма да попречи за разкриване на обективната истина, делото може да бъде разгледано в отсъствие на подсъдимия, ако:

1. не е намерен на посочения от него адрес или е променил същия, без да уведоми съответния орган;

2. местоживеенето му в страната не е известно и след щателно издирване не е установено;

[...]

4. се намира извън пределите на Република България и:

а) местоживеенето му не е известно;

[...]“.

15. Член 423, алинеи 1—3 от НПК гласи:

„(1) В шестмесечен срок от узнаване на влязлата в сила присъда или от фактическото предаване от друга държава на Република България задочно осъденият може да направи искане за възобновяване на наказателното дело поради неучастието му в наказателното производство. Искането се уважава, освен ако осъденият след предявяване на обвинението в досъдебното производство се е укрил, поради което процедурата по чл. 247б, ал. 1 не може да бъде изпълнена или след като е изпълнена, не се е явил в съдебно заседание без уважителна причина.

(2) Искането не спира изпълнението на присъдата, освен ако съдът постанови друго.

(3) Производството за възобновяване на наказателното дело се прекратява, ако задочно осъденият не се яви в съдебно заседание без уважителни причини“.

16. Член 425 от НПК гласи в алинея 1, точка 1:

„Когато намери искането за възобновяване за основателно, съдът може да:

1. отмени присъдата [...] и да върне делото за ново разглеждане, като посочи стадия, от който трябва да започне новото разглеждане на делото“.

III. Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

17. Специализирана прокуратура (България) образува наказателно производство срещу IR за предполагаемото му участие в организирана престъпна група, имаща за цел извършване на данъчни престъпления, за които се предвижда наказание лишаване от свобода.

18. Обвинителният акт е връчен лично на IR. При това връчване IR посочва адреса, на който може да бъде открит. Той обаче не е намерен на този адрес нито към момента на започване на съдебната фаза на наказателното производство, нито при опитите на Специализирания наказателен съд да го призове за съдебното заседание. Освен това упълномощеният от него адвокат се отказва да го защитава. Запитващата юрисдикция назначава служебен адвокат, който обаче не е влизал във връзка с IR.

19. Тъй като обвинителният акт е опорочен поради нередовност, същият е обявен за недействителен, в следствие на което съдебното производство срещу IR е прекратено³.

20. След изготвянето на нов обвинителен акт производството е възобновено. Във връзка с това IR отново е издирван, включително чрез негови родственици, стари работодатели и мобилни оператори, без обаче да бъде намерен. Така изглежда, че в рамките на новото съдебно производство, поради укриването на IR, компетентните национални органи не успяват да му връчат новия обвинителен акт, въпреки действията, които предприемат в тази насока.

³ Съгласно практиката на Върховен касационен съд (България) опороченият акт трябва да бъде заменен с нов с уточнението, че съдът не може сам да отстрани съществените процесуални нарушения, допуснати от прокурора, а за целта трябва да върне делото на последния.

21. Запитващата юрисдикция счита, че делото трябва да се разгледа в отсъствието на IR, и поставя този въпрос на обсъждане в първото съдебно заседание. Тя обаче посочва, че ако осъди IR задочно, трябва да посочи в решението си процесуалните гаранции, с които той разполага след съдебния процес, и по-специално правните му средства за защита, и по този начин да гарантира спазването на Директива 2016/343.

22. Налице е обаче неяснота относно процесуалните гаранции, които следва да бъдат предоставени на заинтересованото лице в случай като разглеждания, при който същото се е укрило след връчването на първия обвинителен акт и преди започването на съдебната фаза на наказателното производство, като тази неяснота касае както редовността на задочното производство, така и правните средства за защита. Запитващата юрисдикция посочва освен това, че не е изключено IR да бъде намерен и арестуван на територията на друга държава членка и да бъде предаден на българските органи на основание на европейска заповед за арест. Следователно въпросите относно обхвата на Директива 2016/343 трябва според запитващата юрисдикция да се разгледат, като се вземе предвид член 4а от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки⁴, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г.⁵

23. При тези обстоятелства Специализираният наказателен съд решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Чл. 8 ал. 2 б. „б“ вр. съобр. 36—39 от Директива 2016/343 и чл. 4а ал. 1 б. „б“ вр. съобр. 7—10 от Рамково решение [2009/299] следва ли да се тълкуват като обхващащи случая, при който подсъдимият е бил уведомен за повдигнатото против него обвинение, в неговия първоначален вариант и след това поради укриването си обективно не може да бъде уведомен за съдебния процес, като е защитаван от служебно определен адвокат, с когото не поддържа никаква връзка?

2) При отрицателен отговор:

Съответна ли е на чл. 9 вр. чл. 8 ал. 4 изр. 2 от Директива 2016/343 и на чл. 4а ал. 3 вр. ал. 1 б. „г“ от Рамково решение 2009/299 национална правна уредба (чл. 423 ал. 1 и ал. 5 НПК), съобразно която не се предвижда правна защита срещу задочно извършени следствени действия и срещу задочно осъждане, ако подсъдимият, след като е бил уведомен за първоначалния вариант на обвинението, се е укрил и поради това не е можел да бъде уведомен за датата и мястото на съдебното заседание и за последиците от неявяването си?

[3)] При отрицателен отговор:

Нормата на чл. 9 от Директива 2016/343 вр. чл. 47 от Хартата [на основните права на Европейския съюз] има ли директен ефект?“.

24. Само Европейската комисия представя писмено становище и отговаря на поставените от Съда въпроси за писмен отговор.

⁴ ОВ L 190, 2002 г., стр. 1 (Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3).

⁵ ОВ L 81, 2009 г., стр. 24, наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584“.

IV. Анализ

A. По допустимостта

25. Разглеждането на преюдициалното запитване налага да бъдат направени някои предварителни бележки относно допустимостта на първия и втория преюдициален въпрос.

26. Всеки от тези два въпроса се състои от две части. Първата се отнася до тълкуването на релевантните разпоредби на Директива 2016/343, а втората — до тълкуването на разпоредбите на Рамково решение 2002/584. Също като Комисията обаче считам, че тълкуването на разпоредбите на това рамково решение, и по-специално на член 4а от него, не е релевантно за разрешаването на спора в главното производство. С оглед на описаната в преюдициалното запитване фактическа обстановка следва да се констатира, че всъщност спорът, с който е сезирана запитващата юрисдикция и по който тя трябва да се произнесе, нито има за предмет, нито е свързан с валидността или изпълнението на европейска заповед за арест. Поисканото от Специализирания наказателен съд тълкуване на разпоредбите на член 4а от посоченото рамково решение всъщност касае хипотетичен проблем, доколкото този съд посочва, че не е изключено ИР да бъде намерен и арестуван на територията на друга държава членка и да бъде предаден на българските органи по силата на европейска заповед за арест.

27. При тези обстоятелства предлагам, в съответствие с практиката на Съда, първият и вторият преюдициален въпрос да бъдат обявени за недопустими в частта им, която се отнася до тълкуването на Рамково решение 2002/584⁶.

B. По съществуването на спора

28. С настоящото преюдициално запитване от Съда се иска по същество да установи доколко лице, осъдено в резултат на съдебен процес, на който не се е явило, може да се възползва от възможността за повторно разглеждане на делото, предвидена в член 9 от Директива 2016/343, ако, от една страна, се е укрило, след като му е бил връчен обвинителен акт, който впоследствие е отменен и поради това то не е било уведомено нито за окончателния обвинителен акт, нито за съдебния процес, нито за последиците от неявяването си, и от друга страна, е представлявано от назначен от държавата адвокат, с когото не поддържа връзка.

29. Запитващата юрисдикция поставя въпросите си до Съда с оглед на член 423, алинея 1 от НПК. Всъщност този член закрепва принципа, че искане за възобновяване на наказателното производство се уважава, когато е направено от задочно осъдено лице в шестмесечен срок от узнаването на присъдата⁷. Този член предвижда обаче и изключения от посочения принцип⁸. Така искането за възобновяване на наказателното производство може да бъде

⁶ Вж. по-специално решения от 29 януари 2013 г., Radu (C-396/11, EU:C:2013:39, т. 22 и цитираната съдебна практика), и от 28 октомври 2021 г., Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (C-319/19, EU:C:2021:883, т. 24 и цитираната съдебна практика).

⁷ Съгласно член 425, алинея 1, точка 1 от НПК възобновяването на наказателното производство може да доведе до отмяна на присъдата и до връщане на делото за ново разглеждане по същество на стадия, от който според съда трябва да започне новото разглеждане на делото.

⁸ Искането може да бъде отхвърлено в два случая. Настоящото преюдициално запитване попада в първата хипотеза. При втората хипотеза окончателният обвинителен акт е връчен на осъдения, но той не се е явил в съдебното заседание без уважителна причина.

отхвърлено, когато осъденият се е укрил след предявяване на обвинението в досъдебното производство, но преди да му бъде връчен окончателният обвинителен акт. Според запитващата юрисдикция от това следва, че искане за нов съдебен процес не може да бъде уважено в случаите, когато обвиняемият не е бил уведомен нито за провеждането на разпоредително заседание, нито за възможността да бъде представяван от адвокат, нито за последиците от неявяването си.

30. Тъй като нито една разпоредба на Директива 2016/343 не дава ясни насоки относно правния режим, който трябва да се прилага по отношение на укриващо се лице, и относно правата, признати на това лице след приключването на съдебен процес, на който то не се е явило, запитващата юрисдикция приканва Съда да установи дали посочената правна уредба е съвместима с тази директива.

31. За тази цел запитващата юрисдикция иска от Съда да уточни дали случаят на лице в положението на IR попада в хипотезата по член 8, параграфи 2 и 3 от Директива 2016/343, при която решението, постановено вследствие на съдебен процес, на който лицето не се е явило, може да бъде изпълнено (първи въпрос), или пък попада в хипотезата по член 8, параграф 4 и член 9 от тази директива, при която това лице би трябвало да има право на повторно разглеждане на делото (втори въпрос).

32. Доколкото тези две групи правила са свързани помежду си, предлагам на Съда да разгледа първия и втория преюдициален въпрос заедно.

33. Ще започна анализа си с разглеждане на текста на членове 8 и 9 от Директива 2016/343, преди да се съсредоточа, от една страна, върху целите, които законодателят на Съюза преследва с тази директива, и от друга страна, върху практиката на Европейския съд по правата на човека относно спазването на член 6, параграф 1 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи⁹.

1. Текстови анализ на член 8, параграфи 2 и 4, както и на член 9 от Директива 2016/343

34. След като утвърждава принципа, че обвиняемите имат право да присъстват на съдебния процес, законодателят на Съюза допуска държавите членки да предвиждат производства, позволяващи лицата да бъдат осъждани в тяхно отсъствие. В този смисъл съгласно член 8, параграфи 2 и 3 от Директива 2016/343 държавите членки могат да предвидят възможност за провеждане на съдебен процес в отсъствието на обвиняемия и за изпълнение на постановеното в резултат на този процес решение. Посочените разпоредби се основават на предположението, че лицето е било уведомено за датата и мястото на съдебното заседание и че следователно то доброволно и недвусмислено се е отказало да присъства на това заседание.

35. Всъщност, както ще покажа, от членове 8 и 9 от тази директива следва, че лицата, осъдени в съдебен процес, на който не са се явили, се разделят на две категории. От една страна, тези, за които със сигурност се знае, че са били или са могли да бъдат уведомени за датата и мястото на съдебното заседание, и от друга страна — всички останали. Докато

⁹ Подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., наричана по-нататък „ЕКПЧ“.

лицата от втората категория имат право на нов съдебен процес, лицата от първата категория не могат да се възползват от такава мярка. Законодателят на Съюза поставя две условия за отказа да се образува нов съдебен процес¹⁰.

36. Първото условие, посочено в член 8, параграф 2, буква а) от Директива 2016/343, е свързано с уведомяването на обвиняемия. Същият трябва да е бил уведомен своевременно за съдебния процес и за последиците от неявяване. С други думи, това лице трябва да е било уведомено, че ако не се яви на процеса, решение относно вината или невинността му може да бъде постановено в негово отсъствие.

37. Второто условие по член 8, параграф 2, буква б) от тази директива е свързано с представяването на ответника от адвокат. Става въпрос за хипотеза, при която това лице, след като е било уведомено за съдебния процес, съзнателно е избрало да бъде представявано от правен защитник, вместо да се яви лично в съдебния процес¹¹. Това по принцип показва, че то се е отказало лично да участва в отнасящия се до него съдебен процес, като обаче е гарантирало правото си на защита. Европейският съд по правата на човека счита, че правото на всеки обвиняем да бъде действително защитаван от адвокат, при необходимост назначен служебно, е един от основните елементи на справедливия процес. Подсъдимият не губи това право единствено поради факта, че не се е явил в съдебното заседание. Следователно от решаващо значение за справедливостта на наказателноправната система е отсъствието на подсъдимия от неговия съдебен процес да не бъде санкционирано с отклоняване от правото да ползва помощта на защитник и той да получи достатъчна защита в първоинстанционното и въззивното производство¹².

38. На първо място, следва да се констатира, че за изпълнението на всяко от тези условия е необходимо обвиняемият да е бил уведомен за съдебния процес. Следователно спазването на това задължение е от съществено значение за целите на изпълнението на присъда, постановена в съдебен процес, в който лицето не се е явило.

39. На второ място, следва да се констатира, че неизпълнението на това задължение за уведомяване води до прилагането на правилата по член 8, параграф 4 и по член 9 от Директива 2016/343, тъй като в такъв случай компетентните национални органи са длъжни да гарантират правото на обвиняемия на повторно разглеждане на делото. Видно от текста на тези членове¹³, разпоредбите на член 8, параграфи 2 и 3, член 8, параграф 4 и член 9 от посочената директива са свързани помежду си и образуват едно цяло, като „повратната точка“ в посока на едната или другата хипотеза е уведомяването на лицето.

40. Съответно обхватът на правото на нов съдебен процес е определен в член 9 от посочената директива.

41. Що се отнася до формата на повторното разглеждане на делото, законодателят на Съюза оставя на държавите членки да определят системата от правни средства за защита и процедури, осигуряваща спазването на правото на защита на задочно осъдените лица. Това

¹⁰ Вж. също съображение 35 от посочената директива.

¹¹ Вж. също съображение 37 от Директива 2016/343.

¹² Вж. в това отношение решения на ЕСПЧ от 13 февруари 2001 г., *Krombach c/y Франция* (СЕ:ЕCHR:2001:0213JUD002973196, § 89), и от 1 март 2006 г., *Sejdovic c/y Италия* (СЕ:ЕCHR:2006:0301JUD005658100, § 91).

¹³ Разпоредбите относно правото на повторно разглеждане на делото са приложими само доколкото „компетентните органи не са в състояние да изпълнят условията, предвидени в [член 8,] параграф 2 [...], тъй като местонахождението на заподозрения или обвиняемия не може да бъде установено въпреки положените разумни усилия“ (член 8, параграф 4) или „условията, предвидени в член 8, параграф 2, не са [...] изпълнени“ (член 9).

е в пълно съответствие с минималните правила, установени с Директива 2016/343¹⁴, доколкото същата не е пълен и изчерпателен инструмент, който си поставя за цел да установи всички условия за приемане на съдебно решение¹⁵. Изборът на тези средства попада в обхвата на процесуалната автономия на държавите членки и се извършва в съответствие с особеностите на техните правни системи.

42. По отношение обаче на обхвата на правото на повторно разглеждане на делото законодателят на Съюза възлага на държавите членки точни и недвусмислени задължения. Всъщност той изисква от тях да установят производство, което позволява ново разглеждане на делото по същество, включително и разглеждане на нови доказателства, и което може да доведе до отмяна на първоначалното решение. Освен това законодателят на Съюза иска от държавите членки да гарантират, че в рамките на новото разглеждане на делото обвиняемият ще има правото да присъства и да участва ефективно в съответния стадий на производството съгласно националното законодателство и че ще може да упражни правото си на защита.

43. Тук законодателят на Съюза включва и установените от Европейския съд по правата на човека основни изисквания относно повторното разглеждане на делото, които излагам в точки 66 и 67 от настоящото заключение¹⁶.

44. Въз основа на изложения анализ на текста на Директива 2016/343 следва да се констатира, че случай, при който обвиняемият не е уведомен нито за съдебния процес, нито за последиците от неявяването си, а *priori* не попада в обхвата на разпоредбите на член 8, параграф 2 от тази директива, а в обхвата на разпоредбите на член 8, параграф 4 от нея.

45. Остава обаче една „сива зона“ на случаите, при които лицата по собствена вина не са уведомени за съдебния процес. Въпросът, на който трябва да се отговори тук всъщност, е дали предложеното тълкуване е приложимо и към случаите, при които обвиняемият не е можел да бъде уведомен нито за съдебния процес, нито за последиците от неявяването му, защото се е укрil.

46. С други думи, възнамерявал ли е законодателят на Съюза да превърне спазването на задължението за уведомяване в абсолютно изискване, независимо от възприетото от обвиняемия поведение, и по-специално от причините, поради които местонахождението му не може да бъде установено въпреки усилията на компетентните национални органи? Изисква ли законодателят на Съюза от държавите членки да предвидят повторно разглеждане на делото винаги когато обвиняемият се е укрil?

47. Не съм убеден, че това е така, поради следните причини.

48. На първо място, от съображение 36 от Директива 2016/343 следва, че задължението на компетентните национални органи да уведомят за съдебния процес обвиняемия означава, че той трябва да бъде призван лично или своевременно да му бъде предоставена

¹⁴ Вж. член 1, както и съображения 2—4 и 9 от тази директива.

¹⁵ Вж. решение от 19 септември 2018 г., Милев (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, т. 45—47).

¹⁶ Европейският съд по правата на човека също счита, че ЕКПЧ оставя на договарящите държави голяма свобода при избора на средствата, позволяващи на техните съдебни системи да изпълнят изискванията на член 6 от тази конвенция, при условие обаче че възможностите, които предлага вътрешното право, са ефективни в случаите, когато обвиняемият не се е отказал от лично явяване и защита и не е имал намерение да избегне правосъдие. Вж. например решение на ЕСПЧ от 14 юни 2001 г., *Medenica c/y Швейцария* (СЕ:ЕCHR:2001:0614)UD002049192, § 55).

официална информация с други средства относно датата и мястото на съдебния процес по начин, който му дава възможност да се осведоми за него. Тук законодателят на Съюза включва и практиката на Европейския съд по правата на човека, съгласно която може да се приеме, че обвиняемият е направил мълчалив отказ, с конклюдентни действия, от правото си да участва в собствения си съдебен процес, само ако бъде доказано, че той разумно е могъл да предвиди последствията от действията си в това отношение¹⁷. Следователно националните съдилища трябва да проявят необходимото старание, като призоват обвиняемия по надлежния ред¹⁸, което означава той да бъде уведомен за заседанието по начин, който да му дава възможност не само да узнае датата, часа и мястото на съдебното заседание, но и да разполага с достатъчно време, за да подготви защитата си и да се яви в съда¹⁹.

49. От съображение 38 от Директива 2016/343 впрочем следва, че начинът на предоставяне на информацията, и по-специално това дали той е достатъчен, подлежи на контрол. Всъщност законодателят на Съюза отбелязва, че „[п]ри разглеждане на въпроса дали начинът на предоставяне на информацията е достатъчен, за да гарантира осведомяването на лицето за съдебния процес, следва, когато е уместно, да се обръща особено внимание на усилията, които публичните органи са положили, за да информират заинтересованото лице, и на усилията, които заинтересованото лице е положило, за да получи предназначенията за него информация“.

50. Въз основа на това стигам до извода, че държавите членки могат да разглеждат във всеки конкретен случай начина и обстоятелствата, при които информацията е била предоставена на обвиняемия. Според мен използването на израза „когато е уместно“ означава, че държавите членки могат да вземат предвид и други фактори освен тези, свързани с естеството, формата или съдържанието на акта, с който е предоставена информацията. С изискването си да обръщат „особено внимание“ на усилията, положени както от националните органи, така и от обвиняемия, съответно при предоставянето или при получаването на информацията, законодателят на Съюза според мен поставя акцента върху поведението на всяка от страните в наказателното производство.

51. При това разглеждане държавите членки според мен могат да вземат предвид укриването на обвиняемия. Макар и използвано в съображение 39 от Директива 2016/343, това понятие не е определено в нея. От общия му смисъл обаче следва, че „укриването“ се изразява преди всичко в действия, с които по-специално човек избягва, скрива се или се опитва да се предпази от нещо мъчително, тежко или опасно²⁰.

52. Поради това считам, че по отношение на укриването се лица трябва да се разграничат две хипотези.

53. При първата хипотеза обвиняемият — въпреки цялото старание и всички усилия на националните органи да го уведомят за датата и мястото на съдебното заседание и за последиците от неявяването му — не е получил тази информация, тъй като е искал да се укрие от правосъдието и поради това умишлено и целенасочено не е изпълнил

¹⁷ Вж. по-специално решения на ЕСПЧ от 1 март 2006 г., *Sejdovic c/у Италия* (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 87 и 89), от 24 април 2012 г., *Харалампиев c/у България* (CE:ECHR:2012:0424JUD002964803, § 33), и от 22 май 2012 г., *Idalov c/у Русия* (CE:ECHR:2012:0522JUD000582603, § 173).

¹⁸ Вж. например решения на ЕСПЧ от 12 февруари 1985 г., *Colozza c/у Италия* (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 32), и от 12 юни 2018 г., *М.Т.В. c/у Турция* (CE:ECHR:2018:0612JUD004708106, § 49—53).

¹⁹ Вж. например решение на ЕСПЧ от 28 август 2018 г., *Vyacheslav Korchagin c/у Русия* (CE:ECHR:2018:0828JUD001230716, § 65).

²⁰ Вж. речника на Френската академия и речника Larousse.

задълженията си, свързани с уведомяването му за водения срещу него съдебен процес. Считаю, че в тази хипотеза, при която националните органи са предприели всички необходими стъпки за уведомяването на обвиняемия, а той с действията си не е допуснал предоставянето на информацията, държавите членки следва да могат да приведат в изпълнение присъдата на основание член 8, параграф 3 от Директива 2016/343 и да откажат да образуват нов съдебен процес.

54. При втората хипотеза обвиняемият не е уведомен за датата и мястото на съдебното заседание, но по съвсем различни причини, които не зависят от неговата воля или са свързани с наличието на легитимни мотиви, свързани например с неговото положение на изолираност или уязвимост. В такъв случай, когато неизпълнението на задължението за уведомяване не се дължи на съзнателно и умишлено нарушение на наложените на обвиняемия задължения, държавите членки следва да гарантират, че това лице ще може да се възползва от правото на нов съдебен процес съгласно принципите, установени в член 8, параграф 4, второ изречение и в член 9 от Директива 2016/343.

55. Разграничението, което предлагам да се направи по отношение на укрилите се лица, изисква националният съд да разгледа задълбочено всички обстоятелства по делото.

56. В този смисъл той трябва да провери дали националните органи са проявили достатъчно старание в усилията си да уведомят обвиняемия, да осигурят присъствието му пред решаващия съд и да установят местонахождението му, като в този контекст вземе предвид естеството и обхвата на наложените на това лице задължения, свързани с получаване на информацията относно съдебния процес. При необходимост националният съд трябва да може да докаже по недвусмислен начин, въз основа на точни и обективни обстоятелства по конкретното дело, че лицето е било уведомено за естеството и основанията за повдигнатите срещу него обвинения и съзнателно и умишлено е нарушило задълженията си, свързани с уведомяването му за съдебния процес, например като е предоставило неверен адрес или не е съобщило за промяната му, въпреки указанията в този смисъл.

57. Предложеното тълкуване на текста на член 8, параграф 2 от Директива 2016/343 не би могло според мен да засегне преследваните от законодателя на Съюза цели²¹.

2. Телеологичен анализ на Директива 2016/343

58. Следва да се припомни, че целта на Директива 2016/343 е да се установят общи минимални правила относно правото на лицата да присъстват на съдебния процес, за да се засили взаимното признаване и взаимното доверие на държавите членки в съответните им системи за наказателно правосъдие²². Освен това следва да се припомни и практиката на Съда, съгласно която посочената директива не е пълен и изчерпателен инструмент, който си поставя за цел да установи *всички условия за приемане на съдебно решение*²³. Следователно фактът, че законодателят на Съюза изисква от държавите членки да предвидят възможност за повторно разглеждане на делото, за да се гарантира спазването

²¹ Вж. решение от 13 февруари 2020 г., Специализирана прокуратура (Съдебно заседание в отсъствието на обвиняемия) (C-688/18, EU:C:2020:94, т. 29 и цитираната съдебна практика).

²² Вж. член 1, както и съображения 2—4, 9 и 10 от Директива 2016/343.

²³ Вж. в този смисъл решение от 19 септември 2018 г., Милев (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, т. 45—47).

на правото на защита на задочно осъдените лица, не означава, че с оглед на постигане на преследваните с директивата цели тези лица непременно и във всички случаи трябва да имат право на нов съдебен процес.

59. Както Съдът е постановил в определение от 14 януари 2021 г., УС и ТД (Пороци в обвинителния акт)²⁴, националният съд трябва да „осигури справедлив баланс между, от една страна, спазването на правото на защита, и от друга страна, необходимостта да се осигури ефективност на наказателното преследване и да се гарантира, че производството ще се проведе в разумен срок“²⁵. Впрочем стриктното тълкуване на правото на справедлив съдебен процес — в смисъл, че систематично налага наличие на възможност за повторно разглеждане на делото, дори и в случаите, когато компетентните национални органи на практика не са могли да уведомят обвиняемия за съдебния процес, защото същият се е укрил, нарушавайки съзнателно и умишлено наложените му задължения за получаване на тази информация — би породило риск от насърчаване на злоупотребите с права и процесуални възможности от страна на някои обвиняеми, които биха изчаквали, за да се позоват на изтичане на разумния срок или на погасяване по давност на наказателното преследване, а това от своя страна би довело до забавяне на правораздаването, до обезсърчаване на жертвите, които в някои случаи биха понесли неимуществената и имуществената тежест за съдебните заседания, и дори до отказ от правосъдие.

60. Следователно правилата, установени в член 8, параграфи 2—4 и член 9 от Директива 2016/343, трябва да позволят да се гарантира справедлив баланс между, от една страна, ефективността на наказателното преследване и доброто правораздаване, като се позволи на държавите членки да приведат в изпълнение решение срещу лицето, което в условията на грубо нарушение на наложените му задължения пречи на компетентните национални органи да го уведомят за съдебния процес, за да се укрие от правосъдието, и от друга страна — правото на повторно разглеждане на делото, чието предназначение трябва да е да се гарантира правото на защита на лице, което нито е искало да се откаже от лично явяване и защита, нито е имало намерение да се укрие.

61. Накрая, тълкуването, което предлагам, се вписва в практиката на Европейския съд по правата на човека относно спазването на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ.

3. Анализ на практиката на Европейския съд по правата на човека

62. В решението си от 13 февруари 2020 г., Специализирана прокуратура (Съдебно заседание в отсъствието на обвиняемия)²⁶, Съдът припомня причините, поради които практиката на Европейския съд по правата на човека относно спазването на правото на лицата да присъстват на съдебния процес следва да се взема предвид при тълкуването на разпоредбите на Директива 2016/343²⁷. Всъщност в съображения 11, 13, 33, 45, 47 и 48 от тази директива законодателят на Съюза ясно изразява волята си да укрепи и гарантира ефективното прилагане на правото на справедлив съдебен процес в наказателното производство, като включва практиката на този съд относно спазването на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ в правото на Съюза.

²⁴ C-769/19, непубликувано, EU:C:2021:28.

²⁵ Точка 45 и съдебната практика, цитирана в това определение.

²⁶ C-688/18, ЕС:C:2020:94.

²⁷ Вж. точки 34 и 35 от това решение.

63. По отношение на този член Европейският съд по правата на човека е приел, че укриването на лице е достатъчно недвусмислено, когато това лице знае за съществуването на образуваното срещу него наказателно производство, за естеството и основанието на обвинението и не възнамерява да участва в съдебния процес или желае да избегне наказателното преследване²⁸.

64. Разсъжденията на посочения съд в този контекст минават през два етапа.

65. На първия етап, Европейският съд по правата на човека определя дали е установено — въз основа на обективни и релевантни факти — че обвиняемият се е отказал от правото си на лично явяване и защита или че е имал намерение да избегне правосъдие. В това отношение този съд изисква от националните съдилища да проявят необходимото старание, като уведомят лично обвиняемия за обвиненията срещу него и го призоват по надлежния ред²⁹. Според посочения съд в случай на неполучена официална призовка някои факти и констатации могат недвусмислено да докажат, че обвиняемият знае за съществуването на образуваното срещу него наказателно производство, за естеството и основанието на обвинението и не възнамерява да участва в съдебния процес или желае да избегне наказателното преследване³⁰. В този контекст споменатият съд проверява дали компетентните национални органи са проявили достатъчно старание в усилията си да установят местонахождението на обвиняемия и да го уведомят за наказателното производство³¹, по-специално чрез извършване на подходящо издирване³². Така в решение от 11 октомври 2012 г., *Abdelali c/у Франция*³³, същият съд припомня, че отсъствието на жалбоподателя от обичайното му местопребиваване или от дома на родителите му само по себе си не е достатъчно, за да се приеме, че той е бил уведомен за наказателното преследване и за процеса срещу него и че „се е укрил“.

66. Когато тези констатации не са достатъчни, Европейският съд по правата на човека разглежда, на втори етап, степента, в която обвиняемият е можел със сигурност да се възползва от възможността да се яви на нов съдебен процес³⁴. Според него задължението да се гарантира правото на явяване на подсъдимия в залата на съда — по време на първоначалното водено срещу него производство или в хода на новото производство — е

²⁸ Вж. решение на ЕСПЧ от 1 март 2006 г., *Sejdovic c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:2006:0301JUD005658100, § 98—101).

²⁹ Вж. бележка под линия 18 от настоящото заключение. Съгласно практиката на Европейския съд по правата на човека такъв отказ не може да се изведе нито от неясно и неофициално уведомяване (вж. по-специално решение на ЕСПЧ от 23 май 2006 г., *Кунов c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:2006:0523JUD002437902, § 47), нито от обикновена презумпция, нито само от качеството на укриващо се лице (вж. решение на ЕСПЧ от 12 февруари 1985 г., *Colozza c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:1985:0212JUD000902480, § 28).

³⁰ Вж. решения на ЕСПЧ от 1 март 2006 г., *Sejdovic c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:2006:0301JUD005658100, § 98—101), от 23 май 2006 г., *Кунов c/у България* (СЕ:ЕCHR:2006:0523JUD002437902, § 48), от 26 януари 2017 г., *Лена Атанасова c/у България* (СЕ:ЕCHR:2017:0126JUD005200907, § 52), както и от 2 февруари 2017 г., *Ait Abbou c/у Франция* (СЕ:ЕCHR:2017:0202JUD004492113, § 62—65).

³¹ В решение от 12 февруари 1985 г., *Colozza c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:1985:0212JUD000902480, § 28), Европейският съд по правата на човека отбелязва, че наблюдаваното положение „е трудно съвместимо с усилията, които договарящите държави трябва да положат, за да осигурят ефективното упражняване на правата, гарантирани от член 6 [от ЕКПЧ]“. В решение от 12 юни 2018 г., *М.Т.В. c/у Турция* (СЕ:ЕCHR:2018:0612JUD004708106, § 51—54), този съд постановява, че съдът, който разглежда делото по същество, не е проявил цялото необходимото старание в усилията си да установи местонахождението на жалбоподателя, като се е ограничил до връчване на решението съгласно разпоредбите на вътрешното право. Според посочения съд това връчване само по себе си не е достатъчно, за да освободи държавата от задълженията ѝ по член 6 от ЕКПЧ.

³² Вж. решение на ЕСПЧ от 12 февруари 1985 г., *Colozza c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:1985:0212JUD000902480, § 28).

³³ СЕ:ЕCHR:2012:1011JUD004335307, § 54.

³⁴ Вж. решения на ЕСПЧ от 12 февруари 1985 г., *Colozza c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:1985:0212JUD000902480, § 29), и от 1 март 2006 г., *Sejdovic c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:2006:0301JUD005658100, § 101 in fine).

сред съществените елементи на член 6 от ЕКПЧ. При неизпълнението му наказателното производство се счита за „явно противоречащо на разпоредбите на член 6 [от ЕКПЧ]“ или за представляващо „явен отказ на правосъдие“³⁵.

67. Поради това Европейският съд по правата на човека изисква обвиняемият да има възможност за нова фактическа и правна преценка на основателността на повдигнатите срещу него обвинения, от съд с „пълна компетентност по делото“, който заседава в негово присъствие³⁶, като му се предоставят всички предвидени от член 6 от ЕКПЧ гаранции за справедлив съдебен процес. Той обаче оставя на договарящите държави „голяма свобода при избора на средствата, позволяващи на техните съдебни системи да изпълнят изискванията [на този член]“, при условие че „възможностите, които предлага вътрешното право, са ефективни в случаите, когато обвиняемият не се е отказал от лично явяване и защита и не е имал намерение да избегне правосъдие“³⁷.

68. Така изложените принципи са приложени от Европейския съд по правата на човека в решение от 26 януари 2017 г., Лена Атанасова с/у България³⁸. По делото, по което е постановено това решение, този съд е бил сезиран с въпроса дали Върховният касационен съд е нарушил член 6, параграф 1 от ЕКПЧ, като е отхвърлил, на основание член 423, алинея 1 от НПК, за който става дума в настоящото преюдициално запитване, подадено от жалбоподателката искане за възобновяване на наказателното производство с мотива, че същата се е опитала да избегне правосъдие и следователно се е поставила сама в невъзможността да участва в наказателното дело чрез виновното си поведение³⁹.

69. Европейският съд по правата на човека приема, че това отхвърляне не представлява такова нарушение, тъй като обвиняемата съзнателно и убедително, макар и косвено, се е отказала от правото си да се яви лично пред съда, гарантирано от член 6, параграф 1 от ЕКПЧ. Преди това този съд констатира, че жалбоподателката е била надлежно уведомена за наличието на наказателно производство срещу нея, както и за повдигнатите ѝ обвинения, че същата е признала фактите и е заявила готовност да даде подробни обяснения и да преговаря относно условията на осъждането ѝ. Посоченият съд установява също и че призовката не е била връчена на жалбоподателката, тъй като последната е променила адреса си, без да уведоми за това компетентните органи. Същият съд приема, че националните органи са предприели и необходимите действия, за да осигурят присъствието на обвиняемата на съдебния процес. По това дело органите първоначално са се опитали да призоват това лице на предоставения от него адрес, след това са го търсили на другите известни адреси или в местата за лишаване от свобода, и накрая са се уверили, че то не е напуснало територията на страната⁴⁰.

³⁵ Вж. решения на ЕСПЧ от 1 март 2006 г., *Sejdovic c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:2006:0301JUD005658100, § 84), и от 12 юни 2018 г., *М.Т.В. с/у Турция* (СЕ:ЕCHR:2018:0612JUD004708106, § 61).

³⁶ Вж. решение на ЕСПЧ от 12 февруари 1985 г., *Colozza c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:1985:0212JUD000902480, § 31 и 32).

³⁷ Вж. решение на ЕСПЧ от 14 юни 2001 г., *Medenica c/у Швейцария* (СЕ:ЕCHR:2001:0614JUD002049192, § 55). Вж. също решения на ЕСПЧ от 12 февруари 1985 г., *Colozza c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:1985:0212JUD000902480, § 30), и от 1 март 2006 г., *Sejdovic c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:2006:0301JUD005658100, § 82).

³⁸ СЕ:ЕCHR:2017:0126JUD005200907.

³⁹ Вж. § 27 и 28 от това решение.

⁴⁰ Вж. § 52 и 53 от посоченото решение.

70. Заключение, до което Европейският съд по правата на човека стига в решение от 23 май 2006 г., Кунов *с/у* България⁴¹, обаче е различно. В това решение посоченият съд всъщност установява нарушение на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ, тъй като на жалбоподателя, който е бил осъден задочно, е било отказано правото на възобновяване на наказателното производство, без органите да са установили неговия недвусмислен отказ от правото на лично явяване. В посоченото решение този съд констатира, че подсъдимият е разпитан за извършените деяния, но не е бил лично уведомен за привличането му като обвиняем. Същият съд приема, че при липсата на уведомяване на жалбоподателя за предявените му обвинения нищо в представените пред него материали не позволява да се установи, че той е знаел за образуването на наказателното производство, за внасянето на делото в съда и за датата на съдебното заседание. Според този съд жалбоподателят, доколкото е бил разпитан от полицията относно деянията, е можел само да предполага, че ще бъде образувано наказателно производство, но по никакъв начин не е можел да знае с точност какви обвинения ще бъдат повдигнати срещу него⁴².

71. Следва да се констатира, че Европейският съд по правата на човека се стреми да гарантира и баланса между спазването на правото на защита на лице, което не се е явило на съдебния процес, и необходимостта да се гарантира ефективността на наказателното производство в положения, при които същото лице недвусмислено е изразило волята си да се укрие.

72. С оглед на всички тези съображения предлагам на Съда да постанови, че член 8, параграфи 2 и 3 от Директива 2016/343 обхваща положение, при което националният съд констатира, след като е взел предвид всички конкретни обстоятелства, характеризиращи разглежданото положение, че въпреки старанието и усилията на компетентните национални органи да уведомят обвиняемия за съдебния процес и за последиците от неявяването му, обвиняемият съзнателно и умишлено е нарушил задълженията си, свързани с получаването на тази информация, с цел да се укрие от правосъдието.

73. В рамките на това разглеждане националният съд трябва да определи естеството и обхвата на задълженията на обвиняемия, свързани с уведомяването му, и при необходимост недвусмислено да докаже, въз основа на точни и обективни факти, че обвиняемият е знаел за естеството и основанията на повдигнатите му обвинения и че съзнателно и умишлено се е укрил.

74. Член 8, параграф 4, второ изречение и член 9 от Директива 2016/343 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, съгласно която искане за повторно разглеждане на делото не се уважава, ако обвиняемият се е укрил, след като е бил уведомен за обвиненията, повдигнати срещу него в досъдебната фаза на производството, но преди да бъде информиран за окончателното обвинение, при условие че националният съд е стигнал до посочените по-горе констатации.

⁴¹ CE:ECHR:2006:0523JUD002437902, § 32, 49, 53 и 54. Вж. също принципното решение от 1 март 2006 г., *Sejdovic с/у* Италия (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 100), в което Европейският съд по правата на човека постановява, че такива обстоятелства не могат да се установят при липса на обективни данни, различни от отсъствието на обвиняемия от обичайното му местопребиваване, доколкото националните органи изхождали от презумпцията, че жалбоподателят е замесен в престъплението, в което е обвинен, или е отговорен за него. Този съд възприема същия подход и в решение от 28 септември 2006 г., *Ну с/у* Италия (CE:ECHR:2006:0928JUD000594104, § 53—56).

⁴² В решение от 1 март 2006 г., *Sejdovic с/у* Италия (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 85), Европейският съд по правата на човека все пак постановява, че възобновяването на срока за обжалване на задочна присъда с възможност за обвиняемия да присъства в съдебното заседание на втора инстанция и да поиска представянето на нови доказателства, може да се анализира като възможност за постановяване на ново решение относно основателността на обвинението от фактическа и правна страна, което позволява да се заключи, че съдебният процес като цяло е бил справедлив.

75. С оглед на отговора, който предлагам да се даде на първия и втория въпрос, които бяха разгледани заедно, не считам за необходимо да се отговаря на третия преюдициален въпрос.

V. Заключение

76. С оглед на всички изложени по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Специализирания наказателен съд (България) преюдициални въпроси по следния начин:

- „1) Член 8, параграфи 2 и 3 от Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невинност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство трябва да се тълкува в смисъл, че обхваща положение, при което националният съд констатира, след като е взел предвид всички конкретни обстоятелства, характеризиращи разглежданото положение, че въпреки старанието и усилията на компетентните национални органи да уведомят обвиняемия за съдебния процес и за последиците от неявяването му, обвиняемият съзнателно и умишлено е нарушил задълженията си, свързани с получаването на тази информация, с цел да се укрие от правосъдието.
- 2) В рамките на това разглеждане националният съд трябва да определи естеството и обхвата на задълженията на обвиняемия, свързани с уведомяването му, и при необходимост недвусмислено да докаже, въз основа на точни и обективни факти, че обвиняемият е знаел за естеството и основанията за повдигнатите му обвинения и че съзнателно и умишлено се е укрил.
- 3) Член 8, параграф 4, второ изречение и член 9 от Директива 2016/343 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, съгласно която искане за повторно разглеждане на делото не се уважава, ако обвиняемият се е укрил, след като е бил уведомен за обвиненията, повдигнати срещу него в досъдебната фаза на производството, но преди да бъде информиран за окончателното обвинение, при условие че националният съд е стигнал до посочените по-горе констатации“.